

To: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]@nos.nl; [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]@rivm.nl; [REDACTED]
 [REDACTED] [REDACTED]@rivm.nl; [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]@gmail.com]
From: [REDACTED]
Sent: Fri 11/27/2020 7:08:29 PM
Subject: RE: Uitwerking interview
Received: Fri 11/27/2020 7:08:29 PM

Ha [REDACTED]

Een duidelijk verhaal.

Een heel kleine suggestie over het maandelijks testen: wat ik wilde aangeven is dat we weten dat het in theorie heel moeilijk wordt om het werkend te krijgen, en we weten dat er nog geen voorbeeld is waar het in de praktijk werkt.

5.1.2i Concept

Vriendelijke groeten,

[REDACTED]

From: [REDACTED] <[REDACTED]@nos.nl>
Sent: vrijdag 27 november 2020 19:14
To: [REDACTED] <[REDACTED]@rivm.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@rivm.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@rivm.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@rivm.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@gmail.com>
Subject: Uitwerking interview

RIVM: tweede golf mogelijk pas in maart voorbij

Twee weken geleden dacht het RIVM dat we in januari weer terug zouden zijn op het niveau van afgelopen zomer. Nu zijn zijn hoofd infectieziektebestrijding [REDACTED] en [REDACTED], verantwoordelijk voor de rekenmodellen, somberder. Het zou weleens maart kunnen worden voordat de tweede golf voorbij is.

Veel knoppen voor de overheid om aan te draaien zien ze niet meer. Burgers zouden zich meer "mede-eigenaar van het probleem coronaverspreiding moeten voelen" stellen de RIVM-ers.

De NOS sprak met hen over het openhouden van de scholen en over de mogelijkheid om de hele samenleving in een keer te testen.

Als het in dit tempo doorgaat: hoe lang duurt het voordat we weer onder de signaalwaardes zitten en weer terug zijn bij het niveau 'waakzaam'? Is het dan maart?

Wallinga: "Ja, dat is heel realistisch. De vorige keer keken we naar half januari, met redelijk grote onzekerheid. Het kon ook december of zelfs maart zijn. Nu is dat naar achteren geschoven, maar de onzekerheid is ook groter. Dus maart is helemaal niet zo raar. Maar je weet niet hoe het gedrag van mensen blijft, of mensen het blijven volhouden."

Waarom gaat het zo langzaam?

Van Dissel: "Ik denk toch dat er minder mensen thuis werken. En ook op de weg is het drukker dan het in maart was. Uiteindelijk vertaalt zich dat allemaal in het aantal contacten die mede bepalen hoeveel besmettingen er zijn. Je krijgt ook het gevoel dat zodra er gunstige berichten worden gemeld, het urgentiegevoel bij mensen minder wordt. Het was afgelopen weekend was het toch wel erg druk in winkelstraten, waar de oproep was om één persoon inkopen te laten doen, maar er toch heel vaak hele huishoudens rondliepen."

Kan het zijn dat de herfstvakantie ervoor zorgde dat het aantal nieuwe besmettingen in eerste instantie heel snel afnam, en nu weer minder?

Wallinga: "Ja dat kan. Het viel samen, dus we kunnen heel moeilijk uit elkaar trekken wat het effect van de lockdown en wat effect van de herfstvakantie was. We zien het effect van vakanties: kinderen gaan niet naar school, en mensen zijn

niet meer op hun werk. Over het algemeen zijn vakanties perioden met minder besmettingen. Maar we zijn nog bezig om dat preciezer uit te vogelen."

Stel: we zouden twee weken lang in een 'Italiaanse lockdown' gaan, waarbij we alleen naar buiten mogen voor de noodzakelijke boodschappen. Zouden we dan in een klap de transmissieketen doorbreken, en weer op een laag niveau zitten, in plaats van door blijven sudderen tot maart?

Wallinga: "Dat is in het algemeen een heel goed idee. Als iedereen twee weken thuis blijft ben je van heel veel infectieziekten af. Het punt is dat het heel zwaar is en moeilijk vast te houden. Ik denk dat de kosten psychologisch en economisch heel hoog zijn."

GroenLinks stelde deze week om in twee weekenden alle Nederlanders te testen, in de hoop dat er daardoor meer en sneller besmettingen worden opgespoord. Onderzoek van de Universiteit Utrecht toonde deze week aan dat het maar zeer de vraag is of dat gaat werken. En dus denken ze bij het RIVM dat snelsteden beter op kleine schaal en gericht kunnen worden ingezet.

In Slowakije hebben ze wel het hele land getest, en daar lijkt het aantal besmettingen toch fors te zijn afgenomen.

Wallinga: "Ze hebben daar massaal getest, maar in dezelfde periode hebben ze andere rigoureuze maatregelen doorgevoerd en de scholen gesloten. Dus als je daar een daling ziet is dat niet zonder meer toe te schrijven aan het massaal testen."

En als we bijvoorbeeld alle mensen die nog fysiek naar hun werk gaan maandelijks laten testen?

Wallinga: "Uit het onderzoek van de Universiteit Utrecht wordt duidelijk dat je niet maandelijks moet testen, maar om de drie dagen. En iedereen moet meedoen en de maatregelen opvolgen. En we weten uit gedragsonderzoek dat mensen dat niet heel goed volhouden. Dus dat zijn meteen vraagtekens. Maar dat is de theoretische uitwerking."

5.1.2I Concept

5.1.2I Concept

De daling ging bij de eerste golf sneller. Een verschil met nu: toen waren de scholen dicht. Kan het toch zijn dat scholieren, via hun ouders, het virus meer verspreiden dan we dachten?

Wallinga: "Ik weet niet of het meer is dan we dachten. We hebben altijd aangeven: er is wel verspreiding maar niet zoveel als we zien bij de twintigplussers. Wat we nu vooral zien is dat door de maatregelen het aantal besmettingen onder 20 tot 24-jarigen nu behoorlijk is afgenomen. Als gevolg daarvan is de groep met de meeste besmettingen nu de 15 tot 20-jarigen. Dat zouden de oudere middelbare scholieren kunnen zijn."

De horeca is gesloten om het aantal besmettingen bij twintigers aan te pakken. Met dezelfde gedachte zou je toch scholen kunnen sluiten om het aantal besmettingen in die leeftijdscategorie terug te dringen?

Wallinga: "In de horeca zagen we vrij grote clusters. Bij twintigers hadden we een duidelijke clou waar de meeste besmettingen plaatsvonden. Maar dat is niet zo duidelijk bij andere leeftijdsgroepen. Een ander groep met veel besmettingen is de 50 tot 60-jarigen. Daar weten we wel duidelijk waar zij die besmettingen oplopen: behalve hun eigen huis is dat hun werk. Dus om gelijk in te zoomen op de middelbare scholieren, en te stellen dat de school de plek is waar de besmettingen plaatsvinden, dat kunnen wij niet zomaar uit de gegevens halen."

Van Dissel: "Bij 8,5 procent van besmettingen waar een locatie is gevonden worden scholen genoemd worden als plek waar het mogelijk gebeurd is. Maar voor de duidelijkheid: dat is nog altijd de helft van wat op het werk of via bezoek thuis plaatsvindt. En bij scholen is het nog onzeker of het op de school plaatsvindt, of rondom de school."

Maar als je ze niet meer naar school laat gaan, zien ze elkaar ook niet rondom school, toch?

Wallinga: "De vraag is dan of ze elkaar dan niet opzoeken elders. Het is dan niet zo dat het aantal contacten dan automatisch minder wordt. Ik denk dat het in bepaalde gevallen zou kunnen leiden tot meer besmettingen."

Van Dissel: "Maar we hebben natuurlijk altijd bewust gezegd dat we natuurlijk het liefst zouden zien dat scholen open zijn, omdat die een hele belangrijke functie hebben. En dat we dat als maatschappij zouden moeten willen verkiezen boven andere maatregelen."

Maar wat kun je doen om mensen meer thuis te laten werken?

Van Dissel: "Dat is vooral aan de overlegsituaties die er Nederland zijn, bijvoorbeeld tussen werkgevers en werknemers, dat je daar duidelijke afspraken met elkaar over maakt. Als je erin slaagt mensen meer thuis te laten werken en iets te doen aan de thuissituatie, dan maak je elders weer meer ruimte, bijvoorbeeld op de scholen. Dat is iets voor het kabinet op te pakken."

En wat zou je kunnen doen om te voorkomen dat mensen bij elkaar op bezoek gaan?

Van Dissel: "Het gaat er uiteindelijk ook om of we ons allemaal mede-eigenaar van het probleem coronaverspreiding voelen. Als dat zo is, zal men inzien dat als je er toch strikter aan houdt dat, zoals we in maart deden, dat we sneller zouden dalen dan we nu dalen. En dat betekent natuurlijk ook dat we de maatregelen meer zouden kunnen afbouwen. Dit is in grote mate niet een probleem aan de overheid om op te lossen, het is ook iets dat met z'n allen moeten voelen om op te lossen."